

سخن پایانی

به نام یگانه خالق هستی بخش

ان من صرحت له العبر عما بين يديه من
الأمثالات، خجزته لتقوى عن تفحم الشبهات
- کسی که عبرتها برای او آشکار شود، تقوا
و خویشتن داری او را از سقوط در شبهات
باز می دارد -

امیرالمؤمنین علی (ع). نهج البلاغه خطبه ۱۶.

تاریخ عرصه عبرت آموزی و بهترین آموزگار انسانها برای آشنایی با گذشته، حال و آینده است. وقوف بر اینکه از کجا و چگونه به دوران خود رسیده ایم، در عصر خود دارای چه شرایط، امکانات و توانمندیهایی هستیم و برای ساختن آینده خود چگونه می بایست حرکت کنیم که از تکرار اشتباهات و لغزشهای نیاکان و گذشتگان خود مصون بمانیم و از همه مهم تر با راز و رمز پایداری و بقای کشور خود ایران سرافراز و بزرگ در پهنای تاریخ طولانی آن آشنا شویم تا با تکیه بر همان عوامل قدرت بخش وظیفه و رسالت خویش را در قبال میهن اسلامی خود ایفا نماییم. این همه فقط و فقط با آشنایی عمیق و عاری از حب و بغض با گذشته تاریخی ملیت و کشور ایران میسر خواهد شد که آن هم در گرو مطالعه و تحقیق و اطلاع رسانی و گفت و گو بین اندیشمندان و متفکران است. به همین منظور در ۲۸ مرداد ۱۳۸۲ و در سالروز پنجاهمین سالگرد کودتای آمریکایی، صهیونیستی، انگلیسی ۲۸ مرداد زمینه ها و پیامدهای این واقعه دردناک را با حضور سبز شما عزیزان و محققان و اندیشمندان کشورمان به بحث و گفت و گو نشستیم. از مجموع گفت و گوها برآمد که شکست نهضت بزرگ ضد استعماری ملت ایران معلول زیاده طلبیهای استعمار انگلستان، امپریالیسم نوپای آمریکا و شبکه صهیونیستی فراملیتی حاکم بر جهان از یک سو و مشکلات و معضلات داخلی از سوی دیگر بود که طی عملیات گسترده بیگانگان و عوامل داخلی آنها توانست نهضت بزرگ ضد استعماری ملت ایران پس از موفقیتی بزرگ به ناکامی بکشاند. آشنایی با زمینه های داخلی و خارجی کودتا و شکست نهضت ملی شدن نفت می تواند امروزه راهنمای ما در نبرد بزرگی باشد که آمریکا و استکبار جهانی از ابتدای انقلاب اسلامی آشکارا بر علیه ملت مظلوم ایران آغاز نموده است. آنچه که می تواند ما را برای رسیدن به این خواسته یاری کند علاوه بر انتشار

اسناد و مدارک؛ بررسی، نقد، تحلیل، گفت و گو و پژوهشهای علمی عاری از حب و بغض است. متأسفانه تاریخنگاری معاصر ما به ویژه تاریخنگاری نهضت ملی شدن نفت به شدت تحت الشعاع حب و بغضها، شایعات و درگیریهای حزبی و گروهی است و معمولاً بررسیها و تحقیقات در این حوزه به منظور منکوب کردن رقیب و مخالف صورت می گیرد و نه به منظور روشنگری تاریخی و عبرت آموزی که نیاز همیشگی جوامع بشری است. محقق منصف و جویای حقیقت محق است با اتکاء بر اسناد و مدارک متقن تاریخی به ارزیابی و سنجش وقایع و شخصیتهای تاریخی بنشیند و با ورود به عرصه های مبهم، پیچیده و پنهان تاریخ به روشنگری در این زمینه دست بزند. پس از انقلاب شکوهمند اسلامی و مهیا شدن زمینه برای تحقیقات علمی و عاری از غرض در عرصه های مختلف از جمله در عرصه تاریخ معاصر شاهد شکوفایی بررسیهای تاریخی در بین اندیشمندان و محققان از یک سو و به وجود آمدن عطش دانستن در مردم آگاه و حقیقت جوی ایران از سوی دیگر هستیم که تداوم آن می تواند نکات مبهم فراوانی را روشن نماید. در این میان هتاکي و تعرض مدعیان آزاداندیشی که با سانسور و تحریف وقایع تاریخی حقیقت را در قفس تمایلات شخصی و حزبی خود به اسارت گرفته اند نمی تواند مانع از روشنگری محققان حقیقت جو گردد.

دانستن حق ملت مسلمان ایران است و ما نیز خدمتگزار مردم شریفی هستیم که بررسی منصفانه و واقعی تاریخ خود را خواستارند. همایش یک روزه بررسی کودتای ۲۸ مرداد مجال بود برای گفت و گو و ارائه نظریات متفاوت و متضاد در خصوص آن واقعه اسفناک. تاءکید صاحبان آراء، علی رغم اختلاف دیدگاه آنان بر محکوم ساختن دخالت خارجی در وقایع داخلی کشور ما نقطه اشتراک آنها و حصار محترم بود که نشان می دهد علی رغم اختلاف مواضع، ملت بیگانه ستیز ایران دخالت بیگانه را مذموم دانسته و بیگانگان مداخله گر را عامل اصلی مشکلات خود و مخرب استقلال و آزادی ایران می دانند. اختلاف آراء، در خصوص مسائل داخلی و شخصیتهای تاریخی و... هر چند به جهت خلأ اطلاعات تاریخی، کمبود اسناد و مدارک، پیچیدگی عملکرد بیگانگان و عوامل داخلی آنان، حب و بغضهای شخصی و شخصیت پرستی طبیعی به نظر می رسد اما می توان در پرتو تحقیق، مطالعه، بررسی و تحلیل، گفت و گو پیرامون حوادث گذشته و نقد شخصیتها به اتفاق نظر و هم اندیشی و مفاهمه با یکدیگر نزدیک شد. هدف ما از برپایی این همایش یک روزه تلاش برای کشف حقیقت و گرد آمدن در پرتو نور آن بوده است. چشم انتظار لطف و مساعدت شما و حضورتان در گردهماییهای بعدی خود هستیم.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران
سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران
بنیاد پژوهشی فرهنگی غرب شناسی

سر دبیر: موسی فقیه حقانی
دبیر اجرایی: رضا قریبی
گرافیسیت: کیوان کهریزی
حروفچین: معصومه صلواتی - مریم شهریاری
همکاران این شماره:
علیرضا مشایخ، محمد معینی،
مهرنوش حاجی مزدرانی، حسین کلاته، جلال فرهمند، فرهاد رستمی پویا، حسین حاتمی، رحیم نیکبخت و خانم معزی